Ч. 154 (11.495). Львів, неділя 14. липня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Катони.

У вчорашньому „Ділі" ш. читачі мали допис із Тернополя (п. н. „Програма й практика"), в якому подана докладна історія бльоку українських соціялістів-радикалів з тамошніми вшехполяками, жидівською купецько-пропінаційною буржуазією та старорежімними кагальниками на ґрунті виборів до тернопільської міської ради. Бльок підписали тернопільські лідери радикалів: д-р Брикович і д-р Чумак, оба теж фіґурували на бльоковій листі, куди — крім своїх співпартійців та симпатиків — вписали ще й місцевого... пароха, того самого, якого досіль оплювували, як зрадника і хруня. За цією листою видали агітаційні відозви всі польські ендецькі організації, м. і. „Повятова Організація Народова", „Народова Організація Кобет", „Сокул", „Звйонзек подофіцеруф резерви", „Товажиство Школи Людовей" і і.; за д-ром Бриковичем і д-ром Чумаком як за своїми союзниками, агітували теж жидівські пропінатори й клерикальні кагальники. Цю спілку заключено після розбиття єдиного українського виборчого фронту, розбиття у наслідку по диктаторськи ставлених персонально кандидатських вимог, а заключено спілку з польською українофобською ендецією та жидівською українофобською буржуазією і такимже українофобським клерикальним кагалом — задля-ради кількох мандатів, во імя принципу „ціль освячує засоби". Тимчасом уже після тих виборів у партійному органі соціялістів-радикалів, у партійному органі союзників тернопільських польських ендеків і жидівських клерикалів, генеральний секретар соц.-рад. партії має сміливість закидати УНДОбєднанню і його членам угодовство, опортунізм, фарисейське використовування фірми „безпартійности" для цілей творення „нової ери" і т. д. і т. д. Колиж, видно, хтось із співпартійців звернув „принципіяльному Катонові" увагу, що у звязку з тернопільськими виборами кидати так безцеремонно громи на право й на ліво не личить, — у черговому числі його органу стоїть уже заява, що, мовляв, радикальна партія за тернопільські вибори не бере відповідальности, бо д-р Степан Брикович „в тім часі вже не належав до УСРП", а д-р Чумак „мусів приняти кандидатуру"...

Тернопільська історія — не перша у радикалів і не остання. І стаття д-ра М. Стахова про „наступ нової ери" — теж не перша і не остання. Бо одно і друге належить до системи, по якій іде нинішня „політика" соц.-радикальної партії: робити самим ганебні діла і хрипнути від крику „ганьба" — іншим. Відома тактика „лови злодія". Тільки, здається, що мірка цієї „політики" і цієї „тактики" вже трішки перебирається. І тому з правила не реагуючи досіль на всі ті лайки, наклепи, брехні, все те постійне підюджування і зогиджування усього, що не належить до „радикальної віри" та не хоче піддаватися її диктатові, на далі будемо відсвіжувати їм память, яка так швиденько забуває діла своїх, і вказувати ці поліна, які незамітно торчать в їхніх очах, так прецизійно відмічуючих кожну трісочку в очах других.

Д-р Стахів має сміливість тицяти послові Луцькому й сенаторам Децикевичеві й Галущинському їхні виступи на парляментарній арені, які „мали цілій польській санації виказати, що не всі українці є борителі", але що є також „конструктивні і паньствові групи". Розмах цього „закиду" справді подиву гідний! Адже радикали, ввійшовши до сойму, негайно склали декларацію про свої „надії" на співпрацю з „польською демократією". Пізніша промова посла Ладики була по суті знову офертою „демократичної" співпраці. Ціла тактика радикалів у соймі полягає на тому, щоби відмежувати себе від Українського Клюбу, як націоналістичного, отже непримиримого, й витворити про себе погляд, що вони, „Клюб української соціялістично-радикальної парляментарної репрезентації", є „соціялісти", отже з „національним шовінізмом" не мають нічого спільного. Цю ролю на парляментарному ґрунті вони влекшили собі вже при виборах, не вступаючи до одіозної для польських чинників 18-ки та заключаючи виборчі компроміси, які мали задокументувати брак національного „шовінізму". Це торкається Волині, де єдиний радикальний фронт простягався від кол. українського ес-ера п. Жука, через автора нагородженої на конкурсі брошури в честь „трьохсотлєтія дома Романових" п. Власовського аж до прононсованого польонофіла й угодовця Петриківського.

На ґрунті комунальних виборів радикали сухої ниточки не залишили на УНДО за його тодішню виборчу тактику. Але в той же час у Станиславові голова радикальної партії заключив подібний компроміс, як нині д-р Брикович у Тернополі; і чи може й за ті вибори УСРП теж „не бере відповідальности", бо може її голова теж „перестав бути членом партії"... на час виборів?! І він чейже засідає у воєвідській самоврядній Раді, а ніхто з нас з цього приводу не робив жадних висновків про „братання з реґіоналізмом".

Радикалам вільно — „ундистам" „зась". Бо радикали перейняли на себе ролю хронічних моралізаторів і єдино авторитетніх суддів національної совісти, чести та громадянських обовязків. І це їх єдина робота. Не дурно один із їх послів отверто признався, що у варшавському соймі вони мають „слідкувати за ундистами"! І як напр. радикали використали би для своїх партійних цілей факт, коли би так з „ундівського" малого, 8-ми членного посольського клюбу, протягом одного року аж трьох послів перед партійний суд стануло, при чому одного посла торкалися провини просто кримінальної натури, інших закиди неетичности та особистої скандалічної поведінки?! Який капітал кувала би вже з тієї справи дика й розгнуздана демагоґія, як вона голосила би вже про моральну гниль, про упадок цілої партії! Колиж така „неприємність" їм трапилася — то це „дрібниця", про яку не варта й говорити...

Маревом „нової ери" лякає „Громадський Голос" громадянство й передає радикалам „історичне завдання" рятувати український нарід від небезпеки! І надуживає світлих імен Драгоманова, Франка й Павлика у цій своїй пустословій безшабашній демагоґії. Де ці ваші сьогоднишні Франки й Драгоманови? Що ви зробили з їхнім завітом? Часи Драгоманова були часами шукання духових звязків із широким світом поступу й культури, часи д-ра Стахова є часами заскелеплювання усіх своїх заінтересувань у вузьких межах міжпартійної конкуренції, веденої брехнею і безпардонною демаґоґією. Радикалізм викривлено до виключної боротьби з церквою і духовенством, а весь їх нинішній соціялізм полягає виключно на згучкій фразеольоґії. Тримаються ще на поверхні громадського життя виключно завдяки колишній традиції і завдяки привязаню нашого селянина до традиції. Однак перті з одного боку комуністами й їх комбатантами, з другого націоналістами, хотіли би одних „переліцитувати" в інтернаціональному соціялізмі, других у національному патріотизмі, і поволі самі затрачують свідомість, хто вони й чиї діти. Це була теж причина тієї масової продукції „асів хруніяди" у радикальних рядах: Яцків, Сидір і Мелітон Твердохліби, Данилович, Лаврук. Останній подарок зробили клерикальному УХО в особі д-ра Назарука...

Але вічно самим криком жити не можна. Можна довго здобувати криком мандати й посади й довго криком обурених Катонів вивищувати себе понад тих, які не кричать, а працюють. Але життя покладе врешті тій забаві кінець. Здається нам, що нинішній істеричний крик „Громадського Голосу" є саме звістуном недалекого вже кінця цієї забави, за яку дорого платить український нарід.

Великі маневри чехословацького війська.

Цього року на Моравії мають відбутися великі маневри чехословацьких військ. Чехословацький генеральний штаб має замір запросити на ці маневри не лише президента Масарика, але також короля Югославії Олександра та югославський генеральний штаб.

Америка й Европа.

Перший пасивний торговельний білянс Злучених Держав.

Вперше від 35 літ Злучені Держави Північної Америки мають пасивний торговельний білянс. Минулого місяця знижка цін на ринках збіжжа та вовни довела до того, що американський вивіз виносив 387 міліонів долярів, а ввіз 401 міліонів, так що Злучені Держави мали цього місяця 14 міліонів долярів дефіциту. На перший погляд може здаватися, що цей дефіцит не має великого значіння. І справді, дотеперішній активний білянс біжучого року виносить 274 міліонів долярів. Одначе, як далеко стоїть цей білянс від білянсів недавніх років. Протягом 1916—1921 р. Америка мала чистого зиску 3 міліярди долярів від своєї закордонної торговлі. Протягом дальших 6 років вона одержала з закордону ще коло 19 міліярдів долярів.

Одначе ці часи казочного розвитку американського добробуту здається, мусять скінчитися. Все виразнішим стає факт, що цей добробут побудований на нетривалій підставі. Нечувані зиски, які Америка одержала підчас доставки воєнних матеріялів антанті, та не менші зиски, які вона мала в перших роках по війні від збіднілих та виголоднілих держав Европи, не могли тягнутися вічно. Фінансова політика Злучених Держав опинилася тепер в глухому куті: з одного боку Злучені Держави шукають для своїх товарів усе нових ринків збуту за кордоном, а насамперед в Европі, одначе з другого боку Злучені Держави витягають величезні суми з цеї самої Европи на рахунок воєнних довгів.

Щоби не зруйнувати зовсім покупної сили Европи, Америка інвестує тут шляхом позичок величезні капітали. Вивіз американського капіталу до Европи збільшується в останньому часі о 1 міліярд долярів річно. З 2,6 міліярдів долярів у 1913 році американські вклади капіталів за кордоном зросли в 1928 році на 15,6 міліярдів. Правда, це ще не така велика сума, коли взяти на увагу, що далеко менша Франція перед 1914 р. вложила за кордоном коло 10 міліярдів долярів, а Англія перед війною мала за кордоном навіть 20 міліярдів долярів.

Одначе власне приклад Франції та Англії мусів би навчити Злучені Держави, що такий велитенський вивіз гроша крив в собі великі небезпеки. Бо чим більше зростав вивіз капіталів Франції та Англії, тим більше пасивним рівночасно ставав їх торговельний білянс. Можна без перебільшення сказати, що ця обставина була одною з найважніших причин війни. Не підлягає ніякому сумнівові, що також фінансова політика теперішніх капіталістичних володарів світа теж мусить привести до подібної, тільки далеко більшої катастрофи, ніж катастрофа 1914 року.

Злучені Держави мусять вибирати між двома можливостями, щоби вийти з глухого кута: або вони будуть настоювати на тому, щоб Европа далі сплачувала свої воєнні довги, одначе тоді вони мусять відмовитися від дальшого збуту своїх товарів у Европі, або навпаки, — вони будуть продавати свої товари в Европі, одначе відмовляться від одержання від неї її воєнних боргів. Всяка інша політика швидше чи пізніше мусить довести до рішучої катастрофи як Америку, так і Европу.

Наслідком незвичайно швидкого розвитку американського промислу в роках війни та по війні засоби продукції в Злучених Державах так зросли, що вже вони не можуть задовольнитися місцевим ринком. І справді, лише 1.205 підприємців Нового Йорку розпоряджають капіталом понад 70 міліонів долярів. Саме лише товариств

„Дженерал Моторс" має капітал коло 4 міліярди доларів. Як великими мусять бути обороти цього підприємства, як великий ринок мусить ясно мати, щоби збут відповідав продукції! Внутрішньо американський ринок вже майже насичений виробами американського промислу. Лишаються для нього тільки закордонні ринки. Та саме тепер закордонний білянс починає ставати пасивним!

Цей перший прояв пасивности американського білянсу є знаком остереження для неї. Хоч це й звучить парадоксально, одначе Злучені Держави, які тепер є всемогутнім паном у Европі, в дійсности як найтісніше звязані з цею Европою і самі залежать від неї. Від господарського розвитку Европи залежить тепер економічний добробут Злучених Держав. Тому Злучені Держави швидше чи пізніше мусітимуть основно змінити свою господарську, а також політичну тактику супроти Европи, якщо схотять знайти вихід з тої крізи, яка до них наближається.

По тім боці.

„Всеукраїнський зїзд трудящих поляків" і польські досягнення на Радянській Україні.

По тім боці рижської смуги розвивається життя своїми окремими шляхами в умовах радянської дійсности. Не вважаючи на вакаційний сезон, відбуваються там усякі зїзди та проводяться всякі кампанії на старі теми, як: боротьба з неписьменністю, прискорення темпа індустріялізації, хлібозаготівельна кампанія на новий господарський рік то-що. Поруч цих систематичних і вічно актуальних питань, вирішуваних шляхом кампаній, в останньому часі на перше місце вибилися такі справи, як: зїзди українських, білоруських і російських поляків у звязку із конґресом закордонних поляків у Варшаві, святкування 6-тиліття конституції СРСР та житлові турботи і пляни у звязку з будовою Дніпрельстану. Поки-що зупинимося над зїздами поляків та їх досягненнями в УСРР.

Майже в один час (2. і 3. липня) розпочалися зїзди радянських поляків у Київі, Минську і Москві з метою зясувати стан польських справ у СРСР та вибрати делеґатів на варшавський конґрес закордонних поляків. Іще на початку 1927 р. у Варшаві повстав проект скликати зїзд закордонних поляків з метою „наладнати культурний звязок між поляками, що живуть за кордоном, не порушуючи їхніх обовязків перед своїми державами". Між іншими запросини на цей зїзд одержали й радянські поляки за посередництвом радянсько-польської преси (між іншим за посередництвом „Серп-а" і „Глос-у Млодзежи" в Київі). В повідомленні варшавського організаційного комітету зазначувалося, що „коли нема єдиної центральної орґанізації польської людности в тій чи іншій країні, то обирати на варшавський конґрес можуть найбільші культурно-освітні, господарські та професійні орґанізації польської людности". Варшавський комітет призначив для Рад. України — 5 місць, для Рад. Білоруси — 5 місць, а для РСФСР — 4 місця, разом 14 місць для Рад. Союзу. Одначе в 1927 р. конґрес не відбувся. Аж в травні ц. р. в „Глос-і Правди" появилося повідомлення, що конґрес відбудеться 14. липня 1929 р., при чому збережено для Рад. Союзу, а радше для його поодиноких складових республік на ту саму кількість місць.

З того часу почалась підготовка радянських поляків до участи у варшавському конґресі. Розуміється, орґанізатори варшавського конґресу мали на меті використати зїзд закордонних поляків для своїх цілей (під культурною вивіскою), впливаючи з варшавського середовища на закордонних земляків. Але цей зїзд постановили використати через свою польську делеґацію й більшовики. На численних зібраннях заповідано, що „трудящі поляки повинні розповісти на варшавському конґресі всю правду про СРСР, демаскувати наміри фашистів, розповісти про мирну політику радянської влади, протестувати проти пригноблення трудящих та нацменів (нац. меншостей) у Польщі" і т. і. Зовсім природно, що це не могло подобатися орґанізаторам варшавського конґресу. Польська преса (спершу „Експресс Поранни" і „Польонія", а опісля і вся проурядова та народова польська преса поголовно) розпочала кампанію проти допущення делеґатури радянських поляків на конґрес. Різко виступив проти допущення також „Глос Правди", пишучи, що III. Інтернаціонал хоче використати для себе варшавський конґрес. Після того почав на цілій лінії відступати варшавський орґ. комітет, видрукувавши в пресі заперечення, немов би він посилав запрошуюче повідомлення. До тогож делеґатів на конґрес вибирають тільки комуністичні орґанізації. У виборах делеґатів не бере участи значна частина польської людности, яка є позбавлена голосу. Радянсько-польські делеґати збираються на варшавський конґрес, маючи на меті не культурні і господарчі завдання, а революційну аґітацію. З тих причин участь радянсько-польських делеґатів є неможлива і недоцільна.

Провідники радянських поляків боронятся, зазначуючи, що виборчого права позбавлено тільки 2 проц. польського населення, себто колишніх царських охранників, жандармів, спекулянтів, куркулів, ксьондзів, колишніх поміщиків і капіталістів, а 98 проц. радянських поляків має вільний голос у виборах.

В тому дусі „всеукраїнський зїзд трудящих поляків", а також зїзди минський (білоруський) і московський (російський) вислали варшавському орґ. комітетові телеґрами, домагаючись допущення до участи в конґресі. В телеґрамі „всеукр. зїзду трудящих поляків" читаємо між іншим:

„Зїзд кваліфікує відмовлення, як боязнь почути від представників трудящих поляків правду про СРСР, про національну рівноправність, про культурне та господарче зростання польських трудящих мас УСРР... Всеукраїнський зїзд обирає пятьох делеґатів на зїзд до Варшави, щоб демонструвати братерську солідарність з трудящими масами Польщі, польської еміґрації та польських нац. меншостей. Зїзд доручає своїй делеґації внести на порядок денний варшавського конґресу доповідь про культурне й господарче будівництво серед польської людности УСРР, а також інформацію про діяльність та розвиток польського Мархлевського району. Зважаючи на це, зїзд катеґорично вимагає переглянути постанову комітету й пустити нашу делеґацію на варшавський конґрес..."

Окрему телеґраму вислала варшавському орґ. комітетові президія „всеросійського (польського) громадського комітету" за підписами: Бол. Пшибишевського (директора московської

МИКОЛА ПАНЬЧУК 5)

З Косова до Підлютого.

(Докінчення.)

На другий день у неділю прибули ми знову до Рафайлової. Тут стрінула нас немила пригода: Осип Іванович хвилево занеміг і мусів перервати прогульку. Замісць нього прилучився до нас Орест Ярославич з фотоґрафічним апаратом і з ним у понеділок вирушили ми в 7. год. з Рафайлової на Сивулю, принявши від О. Ів-а благословення, харчі й полеву пляшку з останками „мікстум композітум". Ми йшли зразу лісом, опісля полонинами, вкінці стали здобувати верхи. Сивуля має два верхи. З них один подібний до величезної чотирьогранної піраміди. Оба верхи збудовані з голих скал, подібно як Синяк, і виглядають дико й несамовито. Таксамо виглядають інші верхи Ґорґанів і тому ми назвали їх за О. Івановичем Ґорґонами. По тяжких трудах станули ми в 17. год. на першому шпилі Сивулі. Як Говерля манить нас своєю зеленю й квітками, так Сивуля відпихає своєю дикістю й несамовитістю. Я покидав шпиль Сивулі з трівогою в серці і був задоволений, коли ми опустилися в діл у полосу косодеревини та станули коло одного з військових захистів, яких на Сивулі й у сусідстві чимало. У захисті бачимо останки ватри й богато косодеревини. Це заохочує нас тут заночувати.

Скинувши наплечники, зносимо дрова й розпалюємо ватру. Степан Степанович іде шукати води, але вертає з нічим і наші надії на горячий чай щезають.

Тої ночі я не держав варти і міг свобідно спати, але студінь, що тягнула з під косодеревини, не давала заснути.

На другий день в 7. годині рано відійшли ми з нашого захисту немиті й без снідання. Так ішли ми цілі три години. Я почувався під фізичним оглядом досить погано. По скалах і камяних плаях повикривлялися і попоролися мої черевики. Щоб рятувати ситуацію, я перевязав їх шнурками. Сумний стан обуви сумно відбився на ногах, що за кожним кроком гірше боліли. Та проте „духом" я почувався добре і це дозволило мені витрівало шкандибати вперед.

По тригодинному марші подибали ми студене чуркало. Тепер ми могли вмитися й напитися чаю. Поки ми спочивали й харчували, почали до нас наближатися зпоза гори громи й тучі. Це приспішило наш відхід з цього поетичного місця. На щастя буря минула нас і лише дрібний дощик та гуркіт громів свідчили про її існування.

За дві години прибули ми до шляху гірської залізниці, звідки мали 8 кільометрів до Осмолоди. Ми хотіли скупатися в ріці що манила нас чистими хвилями, але густий дощ приневолив занехати розпочату вже купіль та шукати захисту в недалекій залізничій будці. Відпочивши та похарчувавши, відійшли ми до Осмолоди й прибули туди в 17 годині. Того дня мали ми ще перейти яких 10 кільометрів, що відділювали нас від пластового табору на Соколі, де ми хотіли заночувати. Товариші були певні, що ту просторінь удасться нам ще того самого дня побороти. Я мав поважні сумніви, але мовчав і терпеливо шкандибав.

За Осмолодою на маленькім кладовищі стрінули ми панахиду за похоронених тут старшин УГА. На цю панахиду прибули відділи пластунів з Сокола й новиків з Підлютого та гурток „цивілів". Співав хор пластунів і новиків, зложений з сопранів і альтів та одного баса в особі дириґента.

Недалеко кладовища на шинах залізничого шляху стояла вигідна моторівка. Туди часто поглядав я тужним і заздрим оком. Моторівкою приїхав сюди з Підлютого синдик митрополичих дібр, адвокат д-р Гвоздецький, і вона стояла до його розпорядження. По панахиді д-р Гвоздецький запросив двох пластових старшин і нас на моторівку. Пластуни почали відмовлятися і за ними й Степан Степанович заявив, що йому „все одно", чи йти, чи їхати. Та вкінці таки всі згодилися їхати. За короткий час цих переговорів я пережив цілу скалю почувань: від непевности до трівоги й від надії до вдоволення. Коли наша моторівка рушила з місця, я був щасливий.

У Підлютому коло митрополичої палати моторівка задержалася. Всі повисідали. Звідси до пластового табору на Соколі ще 6 кільометрів. Д-р Гвоздецький пропонує нам знову моторівку. Степан Степанович вдруге присягається, що воліть іти пішки, а я вдруге „со страхом і трепетом" жду на кінець переговорів. Скінчилося, очевидно, на моторівці. Проїхавши який кільометер, стрічаємо на шляху поїзд з противної сторони. Це приневолює нас вернути до місця де є побічні шини. Дожидаючи поїзду, я знову перебув довгі хвилини непевности й трівоги, щоби мої товариші не позіскакували з моторівки.

Коло 19-ої години приїхали ми нарешті до „Сокола". Пройшовши кількадесять кроків на ліво від шляху, ми станули перед входом до табору. З будки вийшов до нас вартовий. Заявляємо, що приходимо на доручення товариша Поліхи. Вартовий повідомляє телефоном управу й звідтам приходить наказ: пустити!

Переходимо попри будку. Вартові поздоровляють нас по пластовому звичаю, а ми їх по цивільному. Примітивними сходами виходимо на горбок. Тут стрічає нас господар табору й проводить до управи. Переходимо досить просторий майдан, до якого з трьох боків притикають три курені: два менші, призначені на кухню й управу, а один більший на домівку для пластунів. Серед майдану стоїть висока щогла, а на ній у день має синьо-жовтий прапор, символ пластового життя.

Того дня більшість пластунів вибралася на панахиду до Осмолоди. Тих, що остали в коші, застали ми при роботі коло впорядковування майдану. Між ними один звертав на себе увагу своєю лисиною й старшим віком. Був це лікар табору д-р Вербенець.

Курінь управи має здовж фронту широке піддаша. Тут просять нас сідати й подають у шайках чай і по пів фунта білого хліба. Це підвечірок пластуна, скромний, але смачний.

консерваторії, сина відомого польського письменника неб. Стан. Пшибишевського), Кравського і Комаровської. Президія цього комітету заявляє, що вибори делегатів відбувалися „демократичним масовим способом“, та що представники радянських поляків є в першу чергу покликані взяти участь у варш. зїзді.

„Всеросійський зїзд — читаємо в телеграмі— доручив своїм делегатам у погодженні з делегатами Рад. України й Рад. Білоруси поставити на порядок денний варшавського зїзду кілька доповідей про конкретні культурно-соціяльні питання: про становище польських трудящих мас в СРСР, звіт Мархлевського району, розвязання аграрного та селянського питання щодо польських селян в СРСР, розвиток сільсько-господ. кооперації, стан польських робітників в СРСР, будівництво польської національної культури в СРСР, польська преса й література в СРСР, міжнаціональні взаємини в СРСР, жіноче питання в СРСР. Наші делегати братимуть участь у всій діловій роботі зїзду, щоб подати великий фактичний матеріял, що стосується саме польської людности в СРСР, висвітлити той величезний досвід будівництва, господарства й культури, який мають маси трудящих поляків в СРСР“.

Після тих телеграм ясно, що делегати радянських поляків по всій правдоподібности не будуть допущені на варшавський конгрес. А не будуть вони допущені тим більше, що у Варшаві повстав спеціяльний комітет щодо прийому „польської робітничо-селянської делеґації з СРСР.“ під проводом комуністичного посла К. Сипули та послів К. Вальницького (Сель-Роб. Єдність) і Дворчанина (Біл. Роб.-Сел. Клюб).

Та нас цікавить що інше. Протягом кількох днів відбувався в Києві (у звязку з варшавським конгресом) „всеукраїнський зїзд трудящих поляків“ з участю понад півтора сотні делеґатів, на якому з доповідями виступали відомі польські комуністи Скарбек (про національну політику рад. влади і польські досягнення в СРСР), Вішневський (про варшавський конгрес), Політур, Буйван й інші. На зїзді явився теж старенький (80-літній) Вардзинський, небіж ґенерала Паризької Комуни Домбровського, який вважає себе щасливим, що дожив хвилі реалізації заповітів Паризької Комуни. Промовця витали делеґати бурхливими оплесками й вигуками „віват“.

Але, як уже згадано, нас цікавить що інше, а саме досягнення українських поляків у ділянці нац. культурній, господарчій й адміністраційній. З доповіді *Скарбека* довідуємося, що на Рад. Україні, згідно з переписом 1926 р. живе *476.000* поляків. Здебільшого вони живуть розпорошено, а подекуди в невеличких скупченнях. Щож осягнули поляки за радянської влади? Коли за царату не було на території України ні одної польської школи, то за радянської влади величаво розвинулася там польська шкільна сітка. В шк. році 1925-6 було 192 польські школи, в яких училося 9462 дітей, в р. 1927-8 кількість шкіл зросла до *329 і 17.290 дітей*. Крім того істнують польські проф. школи, польський педагогічний технікум (у Києві), широка сітка польських хат-читалень, клюбів та бібліотек. Недостає там польських учителів.

Повстали теж польські національно-територіяльні одиниці з власною адміністрацією. В р. 1923-24 було 15 польських сільрад, в р. 1924-25 кількість сільрад збільшилася вчетверо і виносила 61, в 1925-26 було вже 129 сільрад, в 1926-27 на десять більше (139), а в останньому році 153. На тому закінчився процес творення польських сільрад, вичерпавши всі польські скупчення. Бо коли на одну українську сільраду припадає кругло 1.000 населення, то на польську від 300—500 населення. Поляки працюють у всіх органах рад. влади. У міських радах є *4.124 поляків*, у складі районових вик. комітетів — *217 поляків*, у складі окружних вик. комітетів 62 поляків, а членів Всеукр. Центр. Вик. Комітету 7 поляків. Позбавлених виборчих прав було в 1926-27 р. тільки 3.7 проц. польського населення, а тепер є лише 2 проц.

Після доповіді Скарбека зясували польські досягнення делегати з місць. Дел. *Совіцька* розповідала про величезну роботу польських шкіл в Одесі, дел. *Левицький* говорив про досягнення польського району ім. Мархлевського, де істнує 36 польських сільрад, де електрифіковано 2 села, де істнує 33 польські школи, 2 семилітки, 5 клюбів то-що. Польські діти вчаться польською мовою і говорять нею краще від своїх батьків. Про польські досягнення в Коростенщині говорять дел. ські досягнення в Коростенщині говорив дел. *Ковальський*. В Камянеччині по звіту дел. *Бондаревського* є 32 польські труд. школи, 2 семилітки, 12 польських хат-читалень. В Проскурівщині по звіту дел. *Вінценса* є 46 польських шкіл, 4 польських ясел, богато читалень і т. д.

Вже з наведеного ясно, що рад. влада справді дбає про польських розпорошенців на Рад. Україні та про невеличкі польські скупчення. Якже досягнення 476 тисяч українських поляків виглядають у порівнянні з „досягненнями“ понад 6-мілїонової української маси, що животіє на своїй споконвічній території в рямках сучасної польської держави!

Вже смеркало, коли до табору повернули пластуни з Осмолоди. Чуємо свисток і цілий кіш стає в ряди на майдані лицем до прапора. Стоячи на позір, співають довжезну пластову пісню, якої змістом — програма пласту, а мельодія позичена з пісні: „Ми жертвою в бою нерівнім лягли“. Рівночасно один пластун поволі стягає прапор, а при останніх звуках пісні відчіпляє його. Пластуни розбігаються вечеряти, а ми вступаємо до кімнати управи. Тут панує чистота й спартанська простота. На вечерю подають нам у шайках рижову кашу на молоці. Їда смакує знаменито.

Після вечері виходжу на майдан. На дворі чудовий вечір. Підходжу до куреня пластунів. Є це великий будинок без фронтової стіни, з широким піддашам. В середині куреня здовж стін тягнуться двома рядами лежанки з сінниками, постілю і цілим добром пластунів. І тут панує поруч спартанської простоти зразковий лад і чистота. Сінники одержує молодь з коша, а постіль привозить свою. Добігає 21. година. Пластуни кладуться спати, знеможені пластовими заняттями цілого дня.

Вертаю до куреня управи й лягаю на свобідному ліжку в кімнаті. Мої товариші вибирають нічліг на стриху.

В 5. годині рано табор оживляється. Пластуни встають і розпочинають ґімнастику на вільному воздусі. Між тим я зашиваю сяк-так свої черевики, вмиваюся та вбираюся старанніше, бо сьогодня маємо вертати на доли.

В 7. годині принесли нам на снідання чай з молоком і білий хліб. Пластуни підходили до кухні з великими деревляними підставами й одержували снідання на 6 чи 7 осіб. Опісля сідали гуртками на мураві й смачно заїдали.

По снідані попращали ми гостинних пластунів. Точно в 8. год. надїхала розкішна мотерівка з д-ром Гвоздецьким, що мала завезти нас на доли. Сідаю на мягке й вигідне сидження з тугою й тривогою в серці. Це покидав я розкішні й поетичні гори, а повертав на доли — назустріч злиденним сірої буденщини.

Вічевий і орґанізаційний рух.

ЗБАРАЩИНА.

Пос. Антін Кунько відбув довірочні збори в *Красносільцях* 23. червня ц. р. і в *Лубянках Нижних* 24. червня ц. р. та обговорив діяльність Укр. Парл. Репрезентації і оборону інтересів нашого народу. Дня 30 червня ц. р. відбулися довірочні збори в *Черниxівцях*, на яких промовляли пос. Кунько і сенатор Кузьмин. Всюди членів Укр. Парл. Репрезентації стрічали з великою прихильністю і признанням.

В пятницю 12. ц. м. (на Петра і Павла) в год. 12 в полудне відбудеться в салі Укр. Дому в *Збаражі* повітове віче, на якому будуть складати звіт посол д-р Степан Баран, пос. Антін Кунько і сенатор Микола Кузьмин.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

Сенатор Микола Кузьмин скликав довірочні збори в *Прошовій* 28 квітня ц. р. і в *Покропивній* 2. червня ц. р. Збори були численні і учасники висказали подяку і признання за діяльність Укр. Парл. Репрезентації.

В неділю 7. липня ц. р. відбулося в *Ігровиці* велике публичне віче для Ігровиці і околиці в салі місцевої читальні і то мимо небувалої бурі і дощу. На віче прибули посли д-р Баран і Кунько та сен. Кузьмин. Віче отворив місцевий діяч о. Степан Вонс довшою промовою, горячо витаючи прибувших на віче членів Укр. Парл. Репрезентації. Перший промовив сен. Кузьмин. Говорив про економічні справи, парцеляцію, кольонізацію, відбудову краю, податки і тягарі, що їх накладають і держава і самоврядні установи, про дороги і шарварки, про примусову асекурацію і „добровільні датки“, що їх стягають з нашого населення. Говорив спокійно і дуже річево про всі селянські болячки, які сам як селянин найліпше знає і викликав серед присутніх помітне враження. Його промова неподобалася присутньому комісареви староства п. Кужеї, котрий що хвиля вдавався в дискусію з бесідником, наводячи контрарґументи, що все переказував предсідник віча о. Вонс, а сенатор Кузьмин сейчас на них відповідав. Був це отже діяльоґ між представником влади і бесідником, законно недопустимий. Між іншими, на твердження сен. Кузьмина, що українців не хотять тепер приймати до державної служби, сказав п. Кужея, що це неправда, бо пр. при судах служить 43 проц. українців, а при почті аж 52 проц. загалу всіх урядовців даної дикастерії, а навіть президент львівської апеляції був „русін“ — чим викликав сміх у присутніх. Однак „побідив“ п. Кужея аж тоді, коли після останніх слів промови сенатора Кузьмина *розвязав віче*, кажучи, що промова сен. Кузьмина мала підбурюючий характер. Супроти розвязання віча відпали дальші промови пос. Кунька і посла д-ра Барана.

В понеділок 15. ц. м. в год. 1-шій в полудне відбудеться в *Микулинцях* повітове віче в салі читальні „Просвіти“, скликане Повітовим Народнім Комітетом, на котрому буде реферувати про теперішнє політичне положення нашого народу посол Степан Баран, а пос. Кунько і сен. Кузьмин здадуть звіт з діяльности Укр. Парл. Репрезентації.

З музичного життя у Празі.

Дипльомний іспит в музичному відділі У. В. П. І.

Дня 13. червня ц. р. в музичному відділі Українського Високого Педаґоґічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі відбувся дипльомний іспит абсольвентів з підвідділу диріґентського (кляса доц. Щуровської-Росиневич). Іспитувались р. р.: Ів. Копилів — фуґа (для міш. хору) з концерту М. Березовського— „Не отвержи мене“; о. д-р Гр. Мельник — міш. хор Леонтовича „Літні тони“; Ів. Рябів — міш. хор Стеценка „Сійтеся квіти“ та А. Яковенко — міш. хор Леонтовича „Льодолом“.

Твори Леонтовича громадянству в більшости відомі. „Сійтеся квіти“ Стеценка — лагідна, лірична до сантиментальности пісня, щодо форми — тродільна. Структура гармонійна, дихає простотою. Ріжноманітности додають імітаційні вступи (1. й 3. часть). Фуґа Березовського своєю простотою і ядерністю вибивається в хоровій літературі та може бути зразком до писання вокальних фуґ. Взагалі твори Березовського (+1777) викликають подив навіть в сучасну добу — у них майстерне ведення голосів, модуляційний плян, мельодика і т. д.

Ів. Копилів (надійний теоретик) провів його фуґу (...„да постидятся і ізчезнуть“...) із замилуванням та з повним зрозумінням підкреслив характеристичні особливости її. Ясність ведення голосів (виділення dux-у й comes-а та узорчате оспівання їх протискладом) з повною гармонією пластики диріґування говорить про небуденний диріґентський хист його.

Легкість дихання природи, гомін горлиць та коників у траві барвисто й чуло, з повним диріґентським тактом зумів представити слухачам в річі „Літні тони“ о. д-р Мельник.

Ів. Рябів не є ще рутинований диріґент, але пластикою, що стала йому в допомогу, формою тримання та вродженим диріґ. хистом зумів цілком віддати думку автора („Сійтеся квіти“ Стеценка). Особливо добре була проведена середня частина.

... Іде весна гучна... Боротьба з зимою повільна, але неминуча... гори льоду, Дніпро реве... А. Яковенко рішучими мазками змалював ту боротьбу та лагідно окреслив „царство сонних“. Його рухи й динамічна сторінка (що зафарбовані індивідуальною своєрідністю) говорять про вдале наслідування свого професора.

З приємністю стверджуємо факт збільшення на нашому музичному полі культурних диріґентів-педаґоґів та бажаємо їм приноровлення свого знання між рідним народом, на своїй землі. А творцям і керманичам школи нехай буде подякою майбутня корисна праця їх елевів.

Чумунто.

Марш. Пілсудський їде у Ромунію.

Марш. Пілсудський, який є тепер для відпочинку в Сулеївку, 11. серпня приїде до Нового Санча на зїзд леґіоністів. З Нового Санча через Львів і Снятин поїде на вакації у Ромунію. Побуде в Ромунії до 20. вересня.

—o—

Велика повінь на Підкарпатті.

З Надвірної прийшли вістки, що злива, яка не вгає вже від тижня, спричинила вилив **Прута.** Вода розіллялася широко, дісталася до надбережних хат, залила нижче положені будинки. Вилив тревав від 12.30 до 2 год. вночі з четверга на пятницю. В кількох місцях зірвані деревляні мости, що лучать поодинокі місцевости із залізничими стаціями. Поїзди йдуть іще правильно. В Микуличині повінь сильно загрожувала тартакові, дуже потерпіла лісова микуличинська залізниця, яка йде від тартаку через шосу аж в гори на висоту 1000 м. Деякі залізнички зірвані. Ушкоджені хати недалеко Микуличина. Дуже потерпіли літнища в Ямнім, Ділоці і Татарові. Деревляний міст, що лучить шосу Ділока із залізничою стацією, зірваний. Комунікація відбувається через Микуличин. Вода зірвала теж міст на Пруті між Надвірною та Рафайловою. Стан води на Пруті вже зменшився. В Гребенові та Сколім вилила ріка Опір і зірвала кілька мостів. Стрий у Соколівці залив шість хат. У Брошневі вилила ріка Чечва, **залила більше ніж 40 хат і 700 моргів поля із засівами.** В Перегінську получення з Рожнятовом перерване. Свіча у Вигоді (пов. Долина) залила 8 хат і будинок почтового уряду. Сокіл під Болеховом виступив із берегів на просторі 2 км., залив повітову дорогу, поля та богато будинків. Лімниця в Перегінську знищила гостинець і міст. У Калуші знищених є 60 моргів поля, води загрожують будинкам. На солотвинській Бистриці вода піднеслася на 6 м. Часть станиславівського передмістя, зв. Бельведер, залита. В Надвірній Бистриця зірвала 7 мостів і ушкодила дорогу на просторі 4 км. Прут виливаючи на просторі від Ворохти по Яремче знищив надбережні господарства та дороги. Перервана дорога між Ворохтою і Татаровом. У Княжім Прут залив 46 хат. У Вербіжі вода залила понад 200 хат. Залізничий міст у цій місцевости заломився. Також міст на дорозі до Микит-Спас зірваний. В косівськім повіті і в Жабю виловили з Чорного Черемоша тіло якоїсь жінки. Міст у цій місцевости вода забрала, повітові дороги залиті. В городенськім повіті комунікація із Заліщиками перервана наслідком зірвання греблі біля Крехович.

—o—

Бріян хоче орґанізувати Зл. Держави Европи?

„Ль Евр“ і „Еко де Парі“ принесли вістки, що Бріян предложить европейським державам, щоби зорганізувалися в Злучені Держави Европи. Цей проект хоче Бріян предложити на вересневій сесії Ліґи Націй і предложити рівночасно скликання конференції европейських держав ще перед кінцем н. р. „Ль Евр“ впевняє, що Бріян предложив цей проект деяким европейським державам і одержав згоду Англії, Німеччини, Голяндії, Австрії, Чехословаччини та Польщі. Згідно з Бріяновим проектом европейські держави мали би получитися на господарській а пізніше й на політичній основі. Цей проект усунув би на другий плян ріжні справи, напр. злуку Австрії з Німеччиною і питання національних меншостей.

„Фос. Цтг.“ у статті „Господарська спільнота“ зазначує, що одною з тем розмов, які підчас останньої гостини в Парижі Штреземан мав із Бріяном і Поанкаре, була ідея Паневропи і то в широких рямцях.

—o—

Лєйбуристи — це консерватисти.

Бувший державний підсекретар у Форін Офісі Локер Лямпсон у промові, яку виголосив у Вуд Ґрін, сказав, що теперішня політика Мекдональдового уряду — це політика консерватистів, а не соц.-лейбуристичної партії. Лейбур Парті, як прийшла до влади, позбулася зовсім соціялізму. Лямпсон каже, що нові вибори в Англії будуть у 1930 р.

—o—

Присуд комуністів.

У четвер запав присуд на 7 комуністів, яких обвинувачували в тім, що в січні 1929 р. старалися заохотити до бунту вязнів у вязниці при вул. Казимирівській у Львові та що ставили спротив дозорцям і поліцаям. На основі присуду трибуналу Габермана засуджено на 4 місяці тюрми, Гербста на 4 міс. і 14 днів, Вінера на 6 міс., Кульчицького на 7 міс., Ступа на 6 міс., Кулика на 3 м. і 14 днів.

—o—

Франція не годиться на Льондон, Анґлія обстоює своє становище.

Нова французька нота годиться, щоби репараційна конференція відбулася між 5. і 6. серпня та предкладає, що малі держави взяли в ній участь у справі роззброєння, але не в справі Надренії. Франція далі є за цим, щоби конференція відбулася не в Льондоні, а в якімсь швайцарськім місті.

Аґ. Райтера довідується, що англ. уряд звернеться до Франції з апелем, щоби згодилася на Льондон, як на місце конференції та зазначить, що ніяка інша держава не противиться, лише Франція. Конференцію отворили би 5. серпня, а тревала би вона з місяць. В англійських колах здогадуються, що кілька днів по отворенню конференції можна буде зложити заяву, що всі окупаційні держави зачнуть евакуацію Надренії як скорше, як буде можливо.

—o—

Конфлікт між Китаєм і СРСР.

Арештування 12 урядовців.

Китайська влада перевела в будинку адміністрації китайської східної залізниці в Харбіні поліційну облаву. Арештували 12 більшовицьких урядовців, яким закидають ведення комуністичної пропаґанди в Китаю. Китайський уряд зажадав ультимативно від СРСР права самостійно вести агенди китайської східної залізниці. Китайська влада рішилася розвязати професійні організації функціонарів сх.-китайської залізниці. Китайська поліція заняла бюра більшовицького нафтового і волоконного тресту в Харбіні. В Манджурії не функціонує вже ніодна більшовицька господарська організація.

Аґ. Всх. повідомляє, що в Харбіні відібрав собі життя член управи сх.-кит. залізниці Толмаченко. Перед самовбивством дістав він приказ від ДПУ вертати в Москву.

Пропозиції німецького посла в Парижі.

Німецький посол у Парижі Геш передав французькому міністерству закордонних справ ноту, в якій він робить пропозиції в справі організації будучої політичної конференції. Він пропонує, щоби обидві комісії для розгляду технічних справ, яких утворення передбачає плян Юнга, зібрались в Берліні вже 15. липня. З французького боку не висловлено жадних замітів проти цієї пропозиції. Її передано також до Льондону.

ІЛЬКО КАЛІЧАК. 3)

Дрогобицький бунт.

(Продовження.)

Перед будинком, де була тоді „Боєва Управа“, скупчувалася тимчасом ціла акція; на цей будинок зворохоблені стрільці й міліціянти вимірили були два скоростріли із міського парку — плянтів. Хід тої акції менш-більш був такий: До старшинської харчівні, котра була в одній із саль „Боєвої Управи“ увійшов підчас вечері з крісом в руках міліціонер Іван Кушнір, дрогобичанин з передмістя Горішня Брама. Він поздоровив зібраних старшин чемно такими словами: „Добрий вечір, панове старшини! Прошу остати на місцях і зложити зброю!“ Тому, що двері до столової були лише до половини відчинені, увійшов був до неї тільки сам Кушнір, а інші міліціонери були в сінях. Домагання Кушніра викликало серед старшин в харчівні метушню. Один зі старшин (сотн. Б. або чет. М.) виняв ненадійно бровнінґ і зі словами „Маєш зброю!“ вистрілив, влучив Кушніра в голову й убив його на місці.

Нерозважний, крайно легкодушний вистріл цього старшини мав свої сумні наслідки. Міліціонери, обурені до крайности убиттям свойого товариша, міщанина-шльосаря, почали кидати через вікна ручні гранати й розпочали таки добру стрілянину. Настали експльозії, крики, замішання. Старшини з харчівні стали втікати й ратуватися, куди попало. Хто не втік або не скрився, того міліціянти ловили, роззброювали й відводили на міліціонерську станицю. Туди попався й от. Грабовенський, котрий мусів дати міліціонерам старшинське слово, що проти них не буде виступати і причиниться до заведення кращого ладу й порядку.

Тимчасом до сотень підбігло кількох ворохобчиків зпід „Боєвої Управи“ й рознесли між стрільцями, що старшини вбили міліціонера. Там вони стали лютувати, підбуджувати і взивати людей до збройного виступу й помсти на старшинах. Анархія настала тепер ще більша, тимпаче, що до бунту прилучилася й гуцульська сотня, яка була тоді у виділовій школі на старій торговиці.

Анархія поширювалася з години на годину. У вязниці бунтівники стероризували ключника й випускали вязнів, котрі відсиджували кару за ріжні провини. Це вязничне шумовиння розбрилося зараз по місті й почало по свойому господарити.

Тепер маса стала вже дійсно небезпечна. Почалася загальна нагінка за старшинами, роззброювання й непотрібне марнування набоїв. Розграблено кілька шинків і крамниць, а роздратовані люди не пощадили тоді й Українського Червоного Хреста, звідки порозтягано звої полотна, білля, яйця й інші річи, котрі були зібрані по селах як свячене для тих стрільців, що були на фронті.

Ситуація сталася ще більше замотаною і небезпечною, бо з фабрики „Ґаліція“ наїхало кілька грузовиків з робітниками й червоними прапорами. Відтепер цілий бунт набирає вже ніби закраски „робітничо-більшовицької“.

Ціла та ворохобня в пізних, нічних годинах була справді грізна, так, що міліціянти перепудилися й самі величини майбутнього безладдя. Кількох з них (розумніших та інтеліґентніших підстаршин) упросило хор. Матківського й інших, щоби старалися негайно зарадити зростаючій катастрофі. Тому, що пор. Вовк був сам з Дрогобича, а хор. Матківський був між стрільцями вельми популярний, постановили вони разом з іншими гамувати розгнуздану масу. Щойно тепер виступають „проводирі“ на денне світло. Вони для забезпеки державного майна веліли обсадити банки й важніші будинки та порозсилали по місті стежі, що мали розганяти по вулицях гуртки й не допускати до дальших зловживань і грабежі.

Велике лихо було в тому, що деякі люди самовільно й на власну руку казали видрукувати афіші з підписом „Жовнірська Рада“. Казали, що цей легковажний, ні трохи необдуманий крок зробив на свою руку толішній „великий теоретик і фанатик соціялізму, ученик 6. гімн. кляси(!)“ М. із села Р. дрогобицького повіту. Він, здається, спровадив також на автах до міста робітників з фабрики, що своїми червоними хоругвами надавали всьому тому бунтові „пролетарського тону“... Ці плякати й червоні прапори зробили ціле заворушення зовсім неясним: стороння людина ніяк не могла розібрати, в чому саме було діло й чого хочуть бунтівники.

Перші афіші порозвішувано в понеділок рано раном. Вони повідомляли горожан міста Дрогобича, що управу над ним перебирає „Жовнірська Рада“, та, що її приказам підлягають усі. Крім цих перших афішів появилися ще й другі, нараз разом передполуднем 14. квітня. Зміст тих других афішів був менш-більш такий, як і перших. Крім цього забороняли вони продажу всяких алкогольних напитків, заказували збиратися гуртками по вулицях, ходити по місті поза означені години, а каварні та ресторани мали бути отворені тільки до означеної години. І на тих афішах була рівнож підписана анонімна „Жовнірська Рада“, хоч „більшовики“ тоді вже здали були свої позиції і в більшости були розбіглися з Дрогобича перед надходячими державними військами.

По ту поміч звернувся був от. Грабовенський іще в неділю пополудні. Його злучив був у С. Стрием в „Боєвій Управі“ телефоніст, У. С. С. Пітик. Звідти підмоги йому не дали, але казали зажадати її від самбірської команди. В понеділок передполуднем був у місті вже спокій. Саме тоді на головний двірець приїхали були вже правильні державні частини війська.

*

Справлення помилки. В попередньому числі „Діла“ (ч. 153), в другому уступі цього фейлетону зайшла помилка на самім початку: замість слова „правда“ зложено „неправда“. Це речення має виглядати так: „Це *правда*, що міліціянтів було в місті аж за богато й вони ні трохи не були здисципліновані“.

(Продовження буде.)

НОВИНКИ

— **Зрівнання залізничих емеритів.** Ухвалою ради міністрів у Варшаві з 4. ц. м. знесено всякі ріжниці між платнею залізничих емеритів і вдів та сиріт по них в б. Австрії, Росії і Німеччині й нинішній Польщі. Емерити зі згаданих держав побирали досі всього 75 проц. платні емеритів польських. Тепер усіх емеритів зрівнано щодо платні і всі матимуть таку платню, як емерити польські. Покищо переведено це тільки у відношенні до емеритів залізничих.

— **Субвенції — не для нас.** На недавньому засіданні львівського маґістрату ухвалено виплатити субвенції: Жид. Т-ву Нар. і Сер. Школи 1.000 зол., видавництву органу „Студія Математіка" 2.000 зол., ред. „Пшеґльонд-у Сполечн-ого" 1.000 зол., Союзові польських літератів 1.000 зол., Т-ву опіки над звірятами 1.000 зол., Жидівському Мистецько-Літер. Т-ву 500 зол., Жид. Т-ву Торговельної Школи 2.000 зол. і т. д. Не находимо тільки хочби одної позиції на українські культурно-освітні цілі...

— **Котрі школи дістануть право прилюдности?** З новим шкільним роком обовязуватиме в Польщі новий розпорядок про права прилюдности для приватних шкіл. Торкається це передовсім уділювання права держ. шкіл приватним середнім заг. освітнім школам і вчительським семинаріям. На основі нових приписів будуть три катеґорії приватних заведень: 1) з повним правом державних шкіл, 2) з неповним і 3) такі, що не матимуть зовсім цих прав. Надання державних прав приватним заведенням залежатиме від таких умовин: 1) програма науки мусить бути така сама, як у державних заведеннях, 2) виховання молоді мусить іти по лінії пошанування державної влади.

— **Проект генеральної дирекції монополів.** У польському уряді розглядають проект утворення ґенеральної дирекції державних монополів, яка обіймала б загальну управу над спіртовим, тютюневим, сільним і льотерійним монополем. Ініціятори проекту сподіються, що утворення ґен. дирекції дасть значні ощадности й усправнить адміністрацію.

— **Борвій на Поліссі.** В околицях Пинська лютував борвій з дощем і градом, що розвалив зовсім богато господарських будинків. Тисячі гектарів гарних лісів пинського повіту борвій повиривав із корінням і страшно поломив. Овочеві сади знищені, засіви майже зовсім. По дорогах лежать повиривані дерева і здержують комунікацію. Шкоди виносять сотки тисяч зол.

— **Пожежі.** В Узині (пов. Станиславів) згоріло пять господарств. Причина — необережне обходження з огнем. — З тої самої причини повстала пожежа в Кулачківцях (пов. Коломия) в будинках Івана Гречука. Згоріли три хати, три стайні та одна стодола.

— **Напад у лісі.** У стільському лісі (пов. Жидачів) озброєний бандит напав на віз, яким вертало кількох людей із ярмарку в Миколаєві. Бандит задержав віз і зажадав грошей від Раф. Герштала, який їхав із своїм братом Ісаком і його жінкою Тавбою. Бандит перешукав кишені та забрав у нього лише кілька булок і папіросок. Обережний Герштал уже передше дав сховати кількадесять золотих фірманові. Ізакові Герштелеві, який мав із собою 50 зол., удалось втекти. Коли кількох людей не-жидів хотіло втікати з воза, напасник сказав, що не потребують боятися, бо він забирає гроші лише в жидів. Обшукавши Герштала, напасник відійшов спокійно в ліс.

— **Ловив злодія і втратив ноги.** Залізничий урядовець Тварковський, що їхав поїздом із Бидгощі до Познаня, побачив, як східцями вагонів перебігав злодій із краденими плащами. Тварковський здогонив злодія та зловив його. Злодій вдарив урядовця в груди так, що він упав під колеса поїзду, які відтяли йому обі ноги. Злодій утік, користаючи із загальної метушні.

— **Ще раз металеві обручки.** У львівській поліції зголосився Соломон Альтман із Сусідович (пов. Самбір), якому два незнані обманці продали на вулиці дві металеві обручки та ланцюшок за золоті. Альтман дав за все те 250 зол.

— **Зїзд президентів словянських міст.** Союз польських міст скликує на 15. вересня 1929 р. до Познаня зїзд президентів словянських міст. Досі зголосили участь президенти ріжних міст Чехословаччини з президентом Праги, президент Софії та Любляни й ін.

— **Льойд Джордж на вакаціях у Німеччині.** „Дейли Кронікл" повідомляє, що Льойд Джордж із сімею проведе вакації в Шварцвальді. Це перша гостина Л. Джорджа в Німеччині після війни.

— **Інститут фізичного виховання у Варшаві.** Подається до відома заінтересованим, що подання в справі приняття до Інституту фізичного виховання у Варшаві можна вносити до дня 10. серпня до „**Oddziału Wychowania Fizycznego M. W. R. i O. P., Warszawa, Bagatela 12.** До подання треба залучити: 1) свідоцтво матуральне (ґімназіяльне чи семинаріяльне), 3) свідоцтво лікаря про стан здоровля (спеціяльної форми), 3) метрику, 4) життєпис, 5) 3 фотографії, 6) доказ діяльности на полі фізичного виховання (в шкільних спортових гуртках то-що). У вересні відбудеться іспит з фізичної справности. Докладніших інформацій про Інститут Фізичного Виховання і про умови вступу до всіх вищих шкіл Варшави уділює особисто або листовно Управа Української Студентської Громади у Варшаві, вул. Подвале ч. 16, пом. 15. — **Управа.**

— **В дни 28. червня віддалилася з дому Анна Уланівська, учениця III. курсу учит. семінарії в Бережанах, і досі весь слід по ній загинув. Хто знав би щось про неї, проситься ласкаво повідомити гр.-кат. парохіяльний уряд в Вільхівци, почта Бережани — за добрим винагородженням.** 84 2—3

Надзвичайні Загальні Збори „Сільського Господаря".

Дня 11. липня ц. р. відбулися Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Сільський Господар" у Львові, які були всеціло присвячені зміні статуту Товариства.

Нова і поширена праця Товариства вимагає зовсім іншого угрупування кермуючої й виконуючої влади в Т-ві, а велика скількість членів, яка зростає в десятки тисяч, вимагає переорґанізації самої будови Т-ва. В першій справі основою нового статуту Т-ва стало утворення виконуючого органу для праці Т-ва, себ-то дирекції, вибраної Головною Радою, а відповідальної і перед Радою і перед Загальними Зборами. Створенням дирекції віддано керму практичної роботи в Т-ві в руки фахівців, які, хоч урядовці, за свою працю несуть громадську відповідальність перед загалом членів. Відносно переорґанізації самої структури Т-ва, то новий статут передбачує, що членом Т-ва можна бути тільки тоді, коли належиться до котрогось з Кружків. Кружки обєднуються у Філії, а Філії в Централю. Досі було так, що можна було бути членом Т-ва в Кружку, або прямо в Філії, або прямо в Централі. Рівночасно з цим унормовано фінансову сторону організації в цей спосіб, що відтепер найбільшу частину вкладок дістане Кружок, а тільки дрібну частину Філія і Головне Товариство. Досі більшість вкладок забирало Головне Т-во, частину Філія, а Кружкові не оставало нічого. Цим способом забезпечено фінанси Кружків, та найдено основу для їх розбудови. Рівночасно забезпечено в новому статуті тісну співпрацю „Сільського Господаря" з кооперацією, а то в цей спосіб, що з рішаючим голосом входять до Рад Кружків делеґати місцевих господарських кооператив, а до Рад Філій і Централі делеґати Повітових Союзів, згл. центральних кооперативних установ.

Загальні Збори мали наскрізь діловий характер, а дискусія виявила, що представники селянства з краю дуже добре ознайомлені з завданням і будучою працею Головного Товариства та з поширенням і поглибленням цеї праці, для чого змінювано власне статут.

Зміну статуту „Сільського Господаря" приняв загал делеґатів нашого хліборобства, заступленого на Загальних Зборах з вдоволенням, надіючись, що так потрібна і конечна для українського села організація, як „Сільський Господар, буде по отсій реорганізації вести ще більш інтенсивну та ділову працю над обєднанням українських хліборобів та над ширенням поступового господарювання.

Зборами проводив голова інж. Юліян Павликовський та посол Остап Луцький, секретарював п. Ілько Лисий.

Візита Венізельоса у Відні та Будапешті.

Грецький премієр Венізельос візьме особисту участь в нарадах Ліги Націй, які відбудуться у вересні в Женеві. По скінченні нарад він відбуде подорож по Европі й заїде до Відня та Будапешту.

Зі спортового життя.

Україна—Ревера.

Пригадується, що відплатні змагання між цими дружинами за мистецтво А-кляси відбудуться в неділю 14. ц. м. на грищі Цитаделі. Початок змагань: год. 11. передполуднем. Знижки важні. З огляду на вагу цих змагань, що рішать про А-клясовість одної або другої дружини, проситься українську публику зберегти якнайбільшин спокій і впливати в тому напрямі на менше здисципліновані елементи

Гарковенко — мистцем Німеччини.

На днях закінчилися міжнародні важко-атлетичні змагання (дужання) у Франкфурті н. М., з яких вийшов побідником відомий український силач, мистець світа Гарковенко. Як переможцеві й мистцеві Німеччини вручено йому після закінчених змагань першу нагороду, а крім того золотий пояс. Як відомо, Гарковенко здобув теж минулого року першу нагороду на важко-атлетичних змаганнях у Варшаві.

„Польонія" виступає з Ліґи?

В деяких пресових органах появилася вістка, що варшавська „Польонія", б. мистець столиці, виступає з Ліґи і не братиме більше участи в змаганнях за мистецтво Польщі. Причиною того кроку має бути те, що „Польонія" опинилася в дотеперішніх змаганнях за мистецтво на сірому кінці табелі, а що має труднощі також з уставленням грачів (не рахуючи труднощів фінансових), то має взагалі мало виглядів удержатися в Лізі. Тому, як кажуть, керманичі „Польонії" хочуть завдалегідь покинути ряди Ліґи, аби дружина не змагалася дальше безцільно за мистецтво.

За кордоном.

Завдяки перемозі Вієнни над Ґунґарією 1:0 і Славії над Ювентусом 3:0 та ремісовому вислідові Рапіду з Дженовою 0:0 до півфіналів за середньо-европейську чашу приходять: Славія, Уйпешті, Рапід і Вієнна. Ювентус, Дженова, Ґунґарія і Спарта вже виелімінвані. В дні 18. ц. м. гратиме Вієнна—Славія і Рапід—Уйпешті.

В присутности Мусолінія відбулися в Римі треті змагання за мистецтво Італії між клюбами Больонія—Турин. Больонія перемогла 1:0, здобуваючи мистецтво Італії.

В Спалятто „Беоґрадський Спорт Клюб" побив „Гайдук-а" 3:1 і здобуде правдоподібно мистецтво Юґославії.

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Анна з Чемеринських Хомякова, вдова по Феліксі, судовім урядникові, донька бувшого пароха Скнилова коло Красного, упокоїлася заосмотрена св. Тайнами в Скнилові дня 6. липня 1929 р. в 67 р. життя. Вічна Їй Память!

Іляріон Огоновський, вислужений ґімназійний професор, шкільний радник, бувший голова Т-ва ім. Котляревського, довголітній член Головного Виділу Т-ва „Просвіта" і член українських установ, помер 10. ц. м. у 75. р. життя. Похорони відбулися в пятницю дня 12. липня на Личаківськім цвинтарі. В. Й. П.!

Юрко Чикалюк.

Дня 4. липня 1929 р. прощало востаннє все українське студентство в Ґрацу (Австрія) свойого товариша, поручника У. Г. А. й канд. інж. Юрка Чикалюка. Покійний, син бл. п. д-ра Станислава Чикалюка, адвоката в Тернополі, родився 15.VII. 1898 р. Світову війну перебув при австр. армії. По розпаді Австрії вступає як австр. поручник в листопаді 1918 р. в ряди Української Гал. Армії. З нею переживає всі веселі та сумні хвилини. По повороті додому виїздить з сотками інших студентів за границю, щоб там добувати знання. Одначе невмолима смерть не дозволила йому здійснити своїх мрій; він умирає 1. липня 1929 р. по тяжкій і довгій недузі, яка прикувала його до смертної постелі, саме на два місяці перед одержанням диплому інжиніра машинознавства у ґрацькій техніці.

В Ґрацу інтересувався він живо спортовим рухом (ситківка, лижварство, фехт, туристика, шахи й інше). Був членом богатьох стирійських товариств. У шахових змаганнях за мистецтво в Стирії в 1926 р. добуває перше місце та стає мистцем Стирії.

В Покійнику тратить українське громадянство людину надійну, рідких здібностей та постійного характеру.

Похорони Покійника відбулися 4. липня на кладовищі „St. Peter bei Graz" при участи богатьох визначних чужинців. Похоронні обряди відправив о. кан. д-р М. Горникевич, парох церкви Св. Варвари у Відні. Востаннє прощали Покійного о. кан. Горникевич, студ. техн. Дмитро Бурий від „Січі", представник ґрацького лижварського клюбу та представник словінської Citelnic-и в Ґрацу.

Вічна Йому Память!

ОГОЛОШЕННЯ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

„Вертеп Наших Днів" Галактіона Чіпки і Ле ле.

Бібрка, вівторок 16.VII.
Ходорів, середа 17.VII.
Журавно, четвер 18.VII.
Бурштин, пятниця 19.VII.

Український Театр під Дир. Івана Когутяка:

Рожнятів:
13.VII. субота: Пташник з Тиролю.
14.VII. неділя: Маруся Богуславка.

Брошнів:
15.VII. понеділок: Пташник з Тиролю.
16.VII. вівторок: Король життя.

Вигода:
17.VII. середа: Пташник з Тиролю.
18.VII. четвер: Чесна Зузанна.
19.VII. пятниця: Король життя.
20.VII. субота: Жид вихрест.
21.VII. неділя: Ой не ходи Грицю.

Велдіж:
22.VII. понеділок: Пташник з Тиролю.
23.VII. вівторок: Король життя.
24.VII. середа: Кума Марта.
25.VII. четвер: Маруся Богуславка.
69 1—?

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

Конюхів:
13/7 „Осінні маневри".
14/7 „Вій".

Болехів:
15/7 „Чесна Сузанна".
16/7 „Базар".

Вигода:
17/7 „Осінні Маневри".
18/7 „Чесна Сузанна".
19/7 „Тітка Чарля".

Велдіж:
20/7 „Вій".
21/7 „Осінні маневри".
22/7 „Запорожець за Дунаєм".
23/7 „Чесна Сузанна".
24/7 „Хмара".

Долина:
25/7 „Базар".

Брошнів:
26/7 „Осінні маневри". 93 1-?

Великий Міський Театр:

Субота, 13-го липня, год. 8·15 веч. Виступ театру „Qui pro quo": „Кабінет во(й)сkових фігур".

Неділя, 14-го липня, год. 8·15 веч. Виступ театру „Qui pro quo": „Кабінет во(й)скових фігур".

Малий Театр:

Субота, 13-го липня н. р. год. 7·30 веч. „Ловець тіней". Виступ А. Венгерка і Любенської.

Неділя, 14-го липня, год. 7·30 веч. „Ловець тіней". Виступ А. Венгерка і Любенської.

Кіна.

„Аполльо": Все з кохання (Редж. Де ні). Сема могутність.

Кольосей: Дочка полку (Іго Син). Вулиця спогадів.

„Лев": Кельнер московського ресторану „Яр" (на осн. пов. Шведова, з участю артистів театру Станиславського).

Люна: Герой китайської спелюнки (Еді Польо) дві серії.

Марусенька: Мати чи дочка? Із спомінів парубка.

Оаза: Ескорта.

Пан: У кігтях хижого супа (Рінтінтін).

„Палас": Мучениця подружжа (Кор. Тріфіт). Польця жартунка (Конст. Тальмедж).

Пасаж: Лови на людей. Кордон у поцуні.

„Утіха": Карузела тортур.
„Химера": Дитина вулиці.
„Фатаморгана": Борці.

Програма радіо.

Субота 13-го.

Льондон (358). 19·45 Легкий концерт з Менчестеру. 21·35 Рад:окабарет.

Париж (1725). 19·30 Авдиція Пате. 21·15 Легка музика.

Берлін (418). 17·00—18·30 Популярний концерт капелі Шмідт. 20·00 Дута оркестра.

Відень (516,3). 16·00 Концерт Капелі Вольф-шталь. 18·00 Італійські арії. 20·05 „Дон Цезар" — оперетка.

Прага (341,7). 18·15 Німецький концерт. 20·15 Популярні пісні.

Міляно (501). 17·00 Радіоконцерт 20·30 Музичні різнородности.

Будапешт (550). 12·05 Концерт військової орхестри. 18·30 Концерт міської орхестри.

Брюссель (509) 19·30 Авдиція Колюмбія. 21·15 Концерт.

Москва (1481). 19·30 Муз. авдиція для села. 20·00 Музичні різнородности. 22·55 Кремлівські куранти.

Харків (1304). 16·00 Концерт ростовської музики. 20·00 Муз. вечір і танці.

Варшава (1411,7). 18·00 Програма для дітей. 20·30 Популярний концерт.

Краків (312,3) 22·15—23·15 Трансмісія музики з Варш. (з дансінгу „Оаза").

Познань (334,8) 20·30—22·00 Попул. концерт. 24·00 Нічний концерт.

Катовиці (408,7) 19·20 Весела авдиція.

Д-р ВАСИЛЬ ЩУРАТ.

Пісня Просвітян

Сонце з високого неба
Хліб нам дає дає квіти;
Волі шукати нам треба
В ясного сонця Просвіти.
Прапор Просвіти — це знак
Наших найвищих бажань:
Старець чи молод-юнак,
З нами під прапор наш стань!
Світло знання і науки
З міста в село перекинем
Братові брат подасть руки
Ми вже в неволі не згинем.
Прапор Просвіти — це знак
Наших визвольних доріг;
Старець чи молод-юнак,
Клич під наш прапор усіх!
Виженем темряву з хати,
Ворог укритись не зможе;
Видрем у нього всі втрати
Ти допоможи нам Боже!

(ОСМОМИСЛ.)

Просвітний гимн

Сонце весь мир огріває
Чаром своєї руки,
Зерно в землі ожидає
Родить буйні колоски.
Так і просвіта огріває
Всі українські серця,
Збудить в нас ясні надії,
Смуток розвіє з лиця.
Гляньте як сонцем днина
З пітьми виводить світи!
Так нас Просвіта єдина
Виведе, браття, з біди!
Гляне, як сонце, до хати,
Скаже, як треба нам жить,
Всіх нас пригорне, як мати,
З лихом боротись навчить.
Хайже батьки всі і діти
В ряд просвітянський стають,
Двигнемо прапор Просвіти
Правді освітимо путь.
В лави Просвіти ставаймо,
Вірні Вкраїни сини,
Сміло відважно вступаймо
З тьмою до бою, брати!

Оба ці тексти оголошується для хорової композиції гимну, при чому можна присилати тільки мельодію на адресу Т-ва „Просвіта" — Львів, Ринок 10. З присланих дотепер композицій жюрі не признало ніодної за відповідну. Рівночасно зазначується, що композиція Ярославенка до слів д-ра В. Щурата (видання Торбана) не є гимном „Просвіти". — **Ювилейний Комітет Т—ва „Просвіта".** 92 1—3

Замість квітів на домовину доброго професора бл. п. Ілярія Огоновського, зложив д-р Юлій Савчак Львів, 20 зол. на заломогове товариство „Руслан" при філії акад. гімназії у Львові та кличе на довільні квоти всіх учнів Покійного.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ, загублену військову книжочку — видану через П. К. У. Рівне на імя: Захожого-Мурзи Міхала, уродженого в р. 1901. 78 3—3

ЛЬОКАЛЬ КАВАРНЯНО-РЕСТАВРАЦІЙНИЙ зараз до винайму. — Близші інформації в канцелярії „Народньої Гостинниці" Львів, Костюшка ч. 1. 73 3—3

ГРЕБЕНІВ, ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН" поручає сонячні покої з бальконами. Харч добірний. Ціни поміркована. — Зголошення приймає: інж. Козаневич, Гребенів. 2300 2—9

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почт. ою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6 177-?

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Голзажевскі, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1366 58—?

ЛІЖКО кухонне 13 зол. Сітчове 40. Скринкове тапіцероване 50. Униваьні 5 Дротяні **Вилади 27. Матераци** 3 подушки 30 зол. **Волосінні 75. Отомани** гобелінові 55. **Канапки** розкладані 45. **Буфалки** розкладові 45. **Ліжко мосяжне** 200 золотих. **ЗАКС**, Ліндого 6. 426 4-6

МУЖЕСЬКЕ ФУТРО — шопи, майже нове, оказійно до продажі. Оглядати можна в фірмі Петро Карпяка, Куркова ч. 11. 55 3—4

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 10—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.